

Que parla la llengua del poder, vostè?

© The Economist

Tal era l'estatus de l'alemany al segle XIX –per als europeus en general i per als jueus en particular– que Theodor Herzl, fundador del sionisme, una vegada va proposar que fos l'idioma oficial del futur Estat d'Israel. Quan es va crear Israel, però, van imposar-se els defensors de l'hebreu. Després de l'Holocaust, l'alemany era una llengua força menyspreada. Però els temps canvien. Ara els alumnes israelians de 14 i 15 anys que tornen a l'escola després de les vacances tenen l'opció, per primera vegada, d'escollir l'alemany com a llengua estrangera en cinc escoles públiques, i aviat n'hi haurà més.

L'alemany també s'està popularitzant entre els israelians adults, i no tan sols en els 20.000 que s'han traslladat a Berlín els últims anys. Això reflecteix un canvi més ampli en les percepcions. Cinquanta anys després que Alemanya i Israel establissin relacions diplomàtiques, el 70% dels israelians tenen una visió positiva del país germànic, segons una enquesta de la Fundació Konrad Adenauer, un *think tank* alemany. Molts israelians consideren que els alemanys són honestos i fiables. Amb la possible excepció (si més no darrerament) de Grècia, la gent de tot arreu comparteix aquesta opinió, segons mostren les enquestes.

Això dona a entendre que Alemanya ha progressat molt en el *soft power* (literalment, 'poder tou'). Joseph Nye, de la Universitat Harvard, que va encunyar el terme el 1990, el defineix com la capacitat que té un país d'exercir influència internacional sense valdre's de la capacitat

L'alemany, llengua de Schiller i de Goethe, i més tard de Hitler, torna a ser moda.

militar (*hard power*), sinó aconseguint que els altres països vulguin el mateix que ells. És el valor que té ser atractiu culturalment, comercialment, gastronòmicament, ideològicament o també lingüísticament.

Els alemanys, que s'enfronten contínuament amb el seu passat fosc, s'emocionen només d'intuir que són populars. Des del 1945 que no confien en el *hard power* (un error, si ho preguntem als socis d'Alemanya a l'OTAN). El domini polític del país a Europa durant la crisi de l'euro incomoda molts alemanys. L'habilitat econòmica i el *soft power* és (gairebé) l'únic que es permetran. I és el que tenen ara. La revista britànica *Monocle* classifica els països segons el seu *soft power* i Alemanya va quedar sorprenentment en primer lloc el 2013 i en segon lloc el 2014, entre l'Amèrica anglòfona i el Regne Unit.

Igual que l'ou i la gallina, la llengua alhora denota *soft power* i en general, diu Ulrich Ammon, autor de *The Status of the German Language in the World*, publicat aquest any. L'alemany ocupa el desè lloc en nombre de parlants nadius. Però és quart pel que fa als resultats econòmics (inclou habitants d'Àustria, Bèlgica, Liechtenstein, Luxemburg, Suïssa i d'altres països). L'alemany també és la quarta llengua en nombre de persones que l'aprenen, darrere de l'anglès, el xinès i el

francès, i està freg a freg amb el castellà, segons Ammon. Actualment, prop de quinze milions i mig de persones estudien alemany, un 4% més que fa cinc anys.

En el món de les llengües, de canvis lents, això és un augment ràpid, diu Ammon. L'increment general és especialment impressionant, tenint en compte que l'ensenyament de l'alemany està caient a Rússia, on els privilegis que es donaven a l'alemany davant l'anglès durant la Guerra Freda han estat eliminats. On més de pressa creix l'interès és a l'Àfrica, l'Àsia i l'est d'Europa, sobretot als Balcans. Molta gent l'aprèn per millorar la seva carrera professional. Alguns tenen l'esperança de trobar feina a Alemanya, on certs sectors fan curt de personal perquè la població decreix. D'altres volen atreure els prodigiosos exportadors alemanys. I també es va desenvolupant un interès per la cultura alemanya.

El Govern alemany intenta promoure aquesta tendència. Però en comparació amb, posem per cas, la Xina, que impulsa agressivament els Instituts Confuci, Alemanya sembla que actua tímidament. No comparteix l'obsessió de França per la defensa de la llengua nacional. I quan França va posar sobre la taula una reforma escolar que tindria la conseqüència (inintencionada) de reduir l'ensenyament de l'alemany, a Berlín amb prou feines van aixecar la veu. L'alemany no s'ensenyava gairebé mai com a primera llengua estrangera en les escoles d'arreu del món. Els alts funcionaris alemanys només esperen convertir-la en la segona o tercera opció en més llocs.

A més a més, els alemanys no semblen interessants a fomentar que altres persones aprenguin el seu idioma. Els

El Temps

Nova
maqueta

Nous
opinants

Nou
format

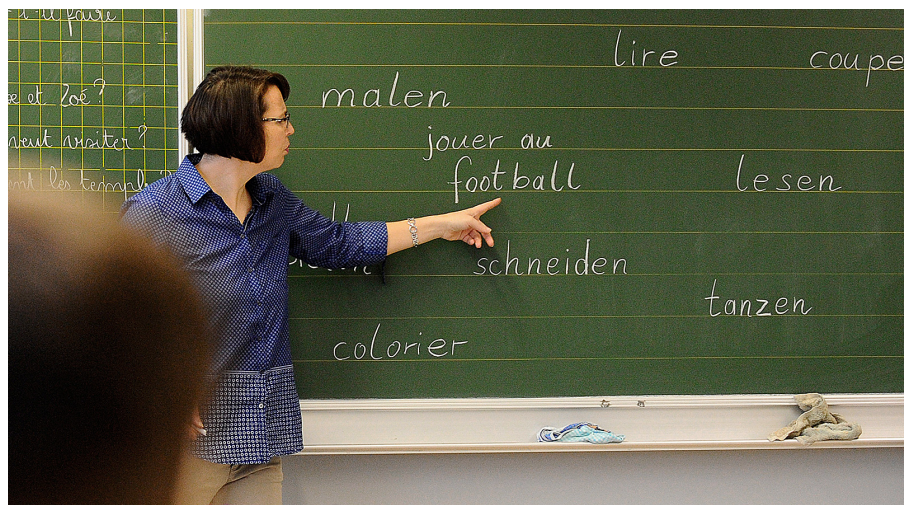
Nou
Temps

Ja al teu
quiosc

Per fer-te
subscriber entra a
www.eltamps.cat
escriu-nos a
[subscripcions@
eltamps.cat](mailto:subscripcions@eltamps.cat)
o telefona al
902131025.

Us atndrem de
9.00 a 14.00 hores

estrangers lingüísticament ambiciosos que viuen a Alemanya es queixen que els alemanys s'estimen més contestar en anglès. I fins i tot quan parlen el seu idioma, està tan contaminat d'anglicismes que els puristes temen que s'estengui un patuès, un *denglisch* (compost de *deutsch* i *english*). (Compte amb els falsos amics, forasters: la paraula alemanya *Handy* no és cap adjectiu, vol dir telèfon mòbil.)

Una queixa encara més antiga és que l'alemany és massa complicat per molestar-se a aprendre'l. El 1880 Mark Twain es queixava a *The Awful German Language* ('La terrible llengua alemanya') que el funcionament del gènere -de manera que "una noia no té sexe, però un rave sí" -1 ratlla la perversió. I els substantius "no són paraules, són processons alfabètiques". Twain va donar a entendre, sensatament, que la llengua s'hauria de "retallar i reparar".

Absurdament, els alemanys no van seguir el seu consell (els canvis ortogràfics introduïts als anys noranta per a molta gent van empitjorar la situació). Afortunadament, però, l'esforç d'aprendre alemany no és tan inútil com deia Twain. L'alemany, amb una ortografia i una pronúncia previsible, es pot arribar a dominar, mentre que l'anglès, amb una ortografia i una sintaxi variables, pot semblar fàcil però és traïdor.

Lingüistes astuts?

Òbviament, per a un país és beneficiós que hi hagi més gent que parli l'idioma. El millor és que la llengua és converteixi en una *lingua franca*, com és ara l'anglès. L'alemany no ho serà mai. Però el seu ús creixent ajuda. Permet a més persones d'arreu del món de treballar a Alemanya, cosa que el país necessita a causa de l'envelliment.

Dominar l'idioma permet a més estrangers entendre com pensen els alemanys. Poden copsar, per exemple, l'actitud moral que els alemanys tenen envers el deute (*Schulden*), mot que etimològicament està relacionat amb culpa (*Schuld*). La paraula per dir mugró (*Brustwarze*, literalment 'berruga del pit') permet veure les limitacions a l'hora d'exportar el gènere romàntic. Però cap altra llengua supera la capacitat de l'alemany per descriure el plaer de conduir (*Fahrvergnügen*). I si bé moltes llengües tenen formes per adreçar-se amb cortesia, la incomoditat de no saber quan passar del *Sie* formal ('vostè') al *du* informal ('tu') diu molt de les normes socials alemanyes. A mesura que el poder d'Alemanya augmenta, més gent veu en cada alemany l'ésser humà complet, o més ben dit, el *Mensch*. •

Traducció d'Arnau Figueras